

Forum

Dwaalgasten bij zoogdieren

Bij veel diersoorten komen in populaties dieren voor met een exploratief gedrag. Zwervers dus. Dat is evolutionair gezien een goede strategie, die de uitwisseling tussen populaties bevordert en de mogelijkheid biedt te kijken of er in afgelegen gebieden vestigingsmogelijkheden zijn. Bij vogels heten ze dwaalgasten. Ze kunnen rekenen op veel bekijks. Ook bij zoogdieren komt het verschijnsel regelmatig voor.

Peter Reijnders en Sophie Brasseur geven in het decembernummer van 2003 van Zoogdier een overzicht van de dwaalgasten onder de zeehonden aan de Nederlandse kust. Zo komen bij de klapmuts, die thuishoort in het Noordpoolgebied af en toe dieren voor langs de kusten van West-Europa, tot in Spanje en Portugal toe.

Soms zwemmen zeezoogdieren een eind rivier opwaarts. Regelmatig verkennen bijvoorbeeld gewone zeehonden de Schelde, in september 2004 zwom een klapmuts de IJssel op.

Het is twijfelachtig of het voor de populatie nuttig is om dergelijke zwervers terug te brengen. Daar komt bij, dat het terugbrengen niet zonder risico is. Zo'n dier kan tijdens het contact met de mens allerlei ziektekiemen hebben opgelopen, te meer omdat het vaak in een slechte conditie geraakt. Dat dit niet denkbeeldig is blijkt uit de virusepidemie onder onze gewone zeehond.

Bij mensen worden strenge voorzorgsmaatregelen genomen om gevaarlijke vreemde virussen te weren. Denk aan SARS en het vogelgriepvirus uit Azië. Ook bij dieren die voor de voedingsindustrie gehouden worden zijn we alert. De drastische maatregelen om MKZ en vogelpest in te dammen liggen nog vers in het geheugen. Een stringente voorzorgsmaatregel treffen we op IJsland met betrekking tot de export van paarden: de politiek is daar: 'eenmaal weg, onder geen voorwaarde terug!' Aanbevelingen vanuit de wetenschap bij de uitzetstrategie van zeehonden gaan in dezelfde richting, met Denemarken als het meest consequente land.

Het ministerie van Natuurbehoud in België stelt, dat gezonde dieren niet mogen worden gevangen of opgejaagd. Zo liet de brandweer van Dendermonde de zeehonden in de Schelde gewoon zwemmen.

Voor in gevangenschap geboren dieren hebben we ook in Nederland regels (zie ook het gesol met de zeehond Hannes uit de Duitse dierentuin), voor wilde dieren zouden dezelfde regels moeten gelden (en worden nageleefd). Naar mijn mening is het ontoelaatbaar om een gevangen zwerver weer terug te brengen. De populatie in het oorspronkelijke gebied loopt onnodige risico's.

Als we het al nodig vinden om in te grijpen bij dergelijke individuen (doordat ze ziek lijken of erg verzwakt), kunnen ze het beste opgevangen worden in dierentuinen om daar een educatieve functie te vervullen. Maar terugbrengen, nee. Geen zinnig mens haalt het toch in zijn hoofd een hier gesignaleerde haakbek of knorrepos te gaan vangen en terug te brengen.

Marius den Boer